

ROMÁNSKÁ ARCHITEKTURA

Karel Švuger

DVK/ 2. ročník

Květen 2012

Obrazová dokumentace
zahrnující umění především

11. a 12. století v západní
Evropě

VY_32_INOVACE_DVK21/14

Tento nový sloh, zahrnující umění především 11. a 12. století v západní Evropě, vznikl bezprostředně po skončení karolinské doby.

Název směru, odvozený od jména Říma - Roma, označoval umění v zemích, kde se hovořilo románskými jazyky.

V církevních školách se začíná rozpracovávat nová učenost vycházející z Platona a Aristotela, metoda scholastického myšlení.

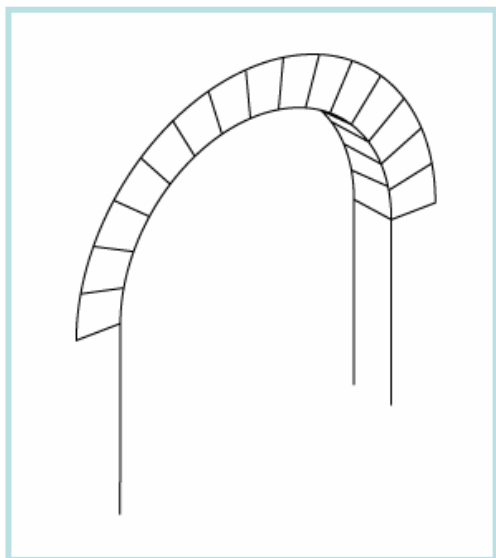
Vedle racionalisticky pojaté filozofie Abelardovy (obecné pojmy jsou obsazeny v jevech, které samy jsou jejich jednotlivinou) nalézáme ve středověkém myšlení i pojetí mystické založené na citu a intuici (Bernard z Clairvaux, zakladatel cisterciáckého řádu).

Na rozdíl od východního cízaropapismu (spojení moci světské a duchovní u jednoho panovníka) západoevropské křesťanství bylo doplněním dvou vlivů: císaře jako představitele světské moci a římského papeže, představitele moci duchovní. Pod těmito vlivy se pak rozvíjí i veškeré středověké umění.

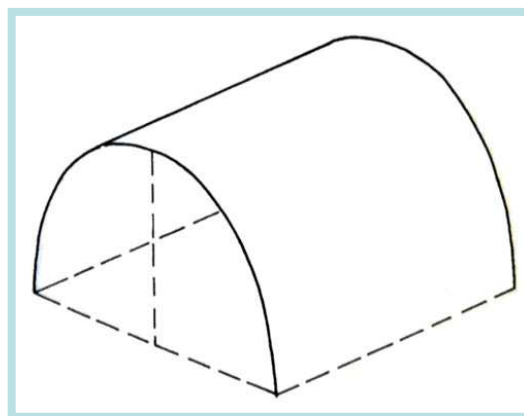
**Románská architektura se projevila
uplatněním kleneb a jejich křížením.
Rozkládala rovnoměrně tlak a současně
členila plochu opticky.**

Půlkruhový oblouk se stal znakem celého slohu, uplatňuje se rovněž v portálech i oknech.

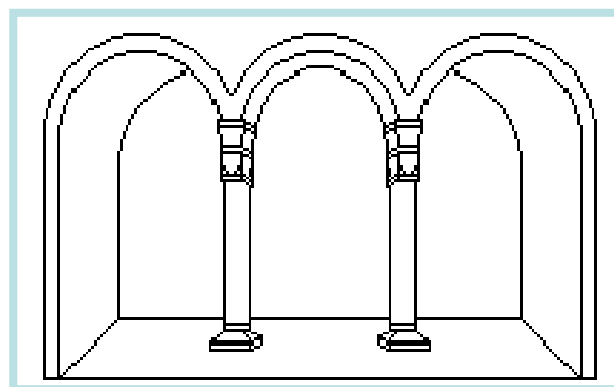
Okenní otvory bývaly sdružovány a členěny pomocí sloupku nesoucích okenní oblouky.

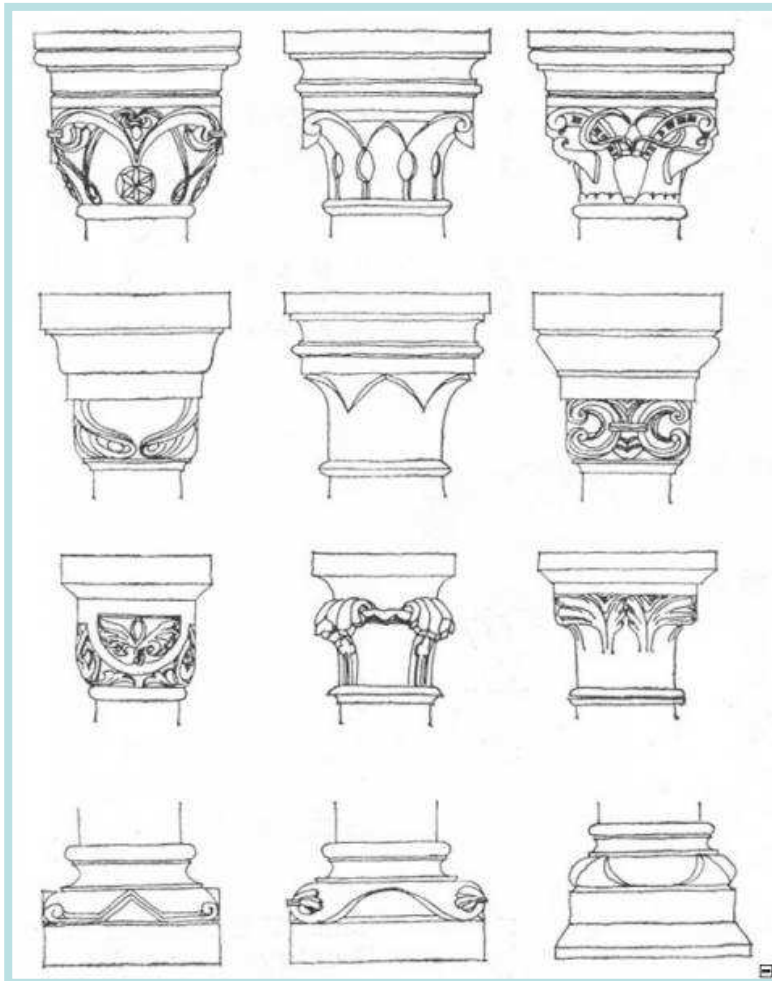
PŮLKRUHOVÝ OBLOUK

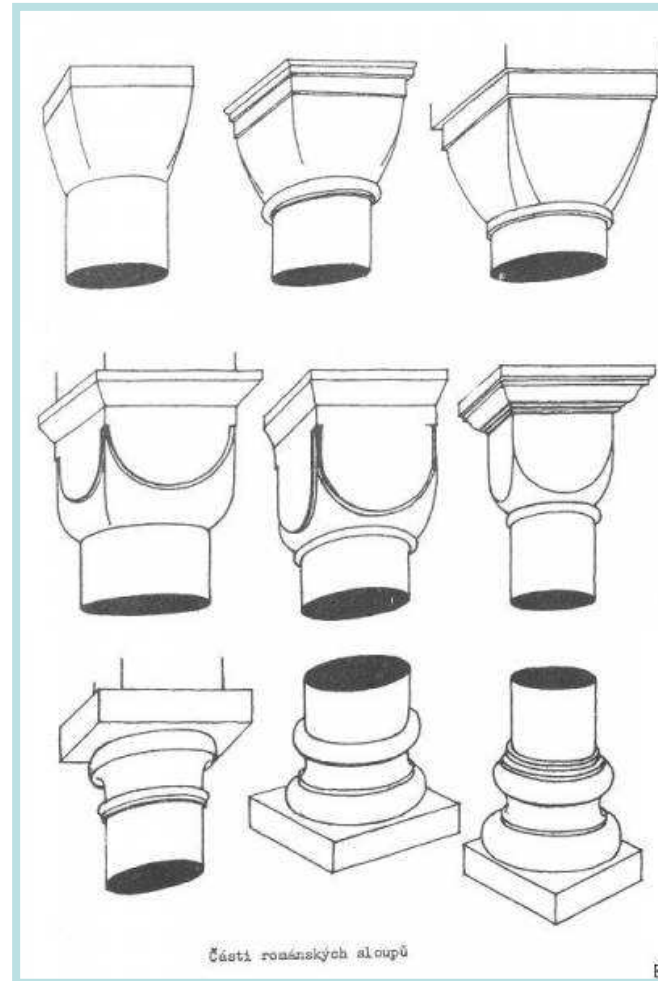
VALENÁ KLENBA

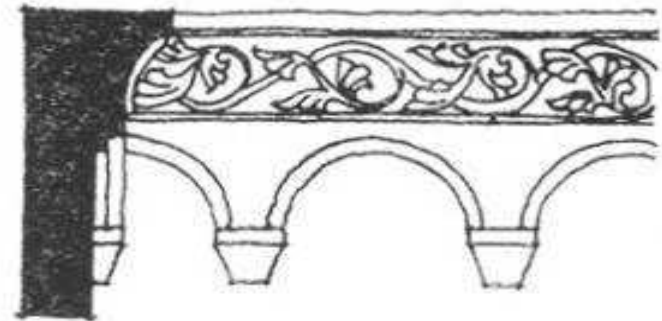
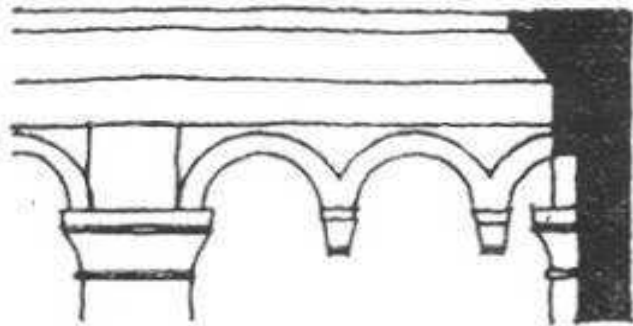
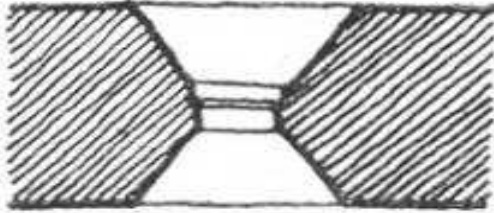
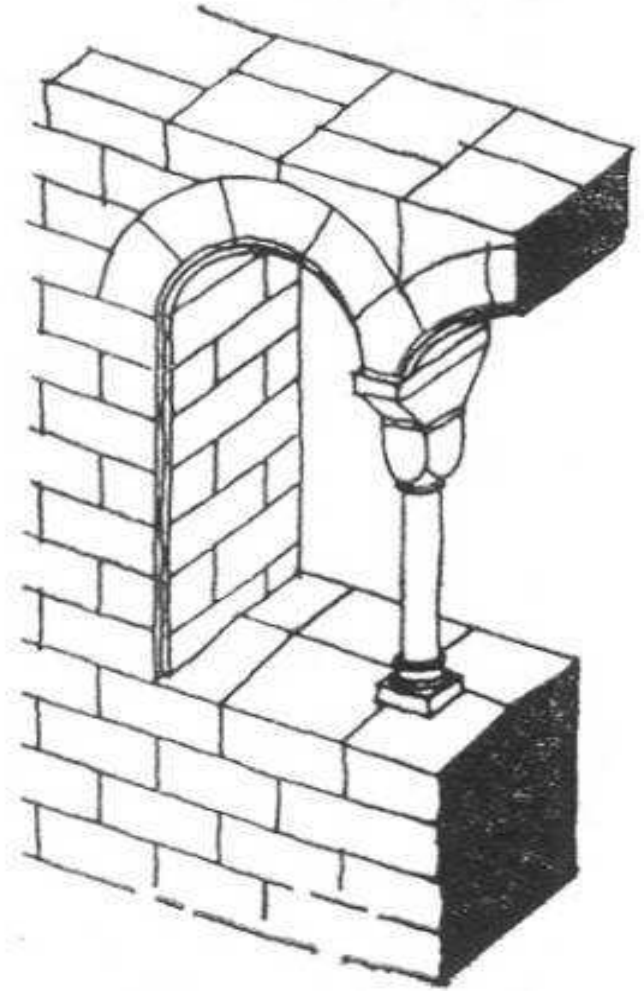
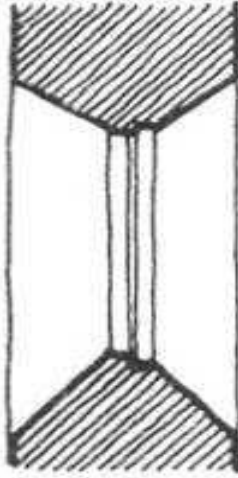
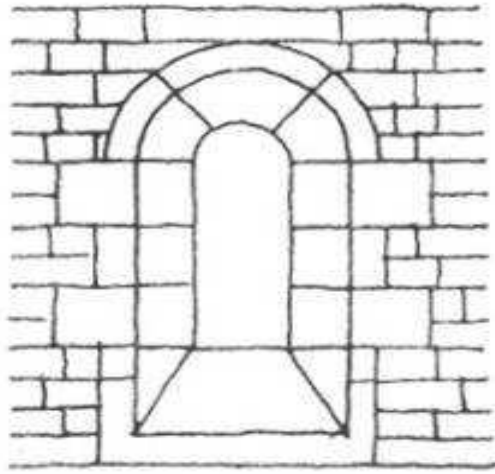
OKNA ÚZKÁ, SDRUŽENÁ

sloupy s ozdobnými hlavicemi

hlavice a patky

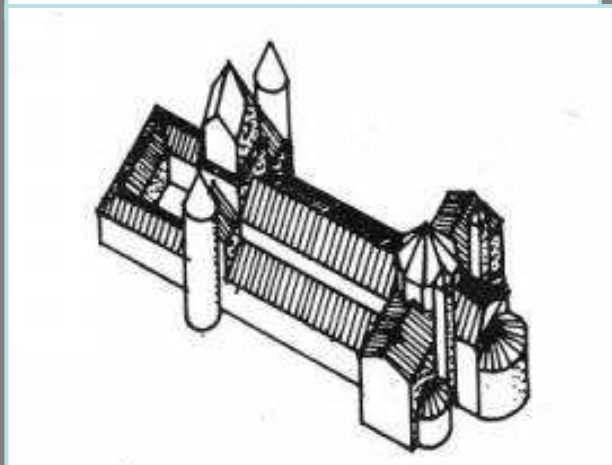
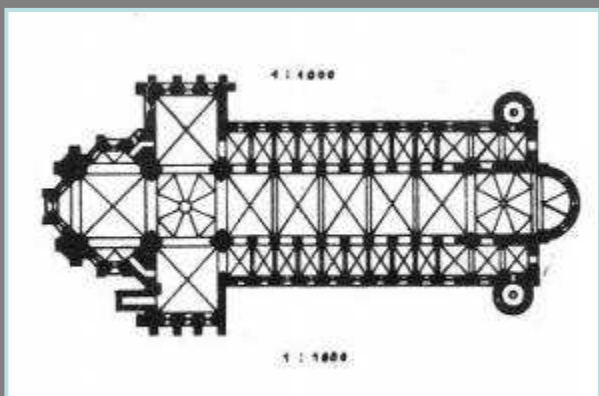
Základním typem kostelu se stala bazilika, často vícelodní s příčnou lodí, věží nad křížením a apsidou

(např. Notre-Dame-du-Port v Clermont-Ferrand).

Podélné lodě jsou někdy prodlouženy za křížení a tvoří ochoz kolem apsidy. Světlo do staveb přinášejí malá okna v horní části steny či rozeta nad průčelím.

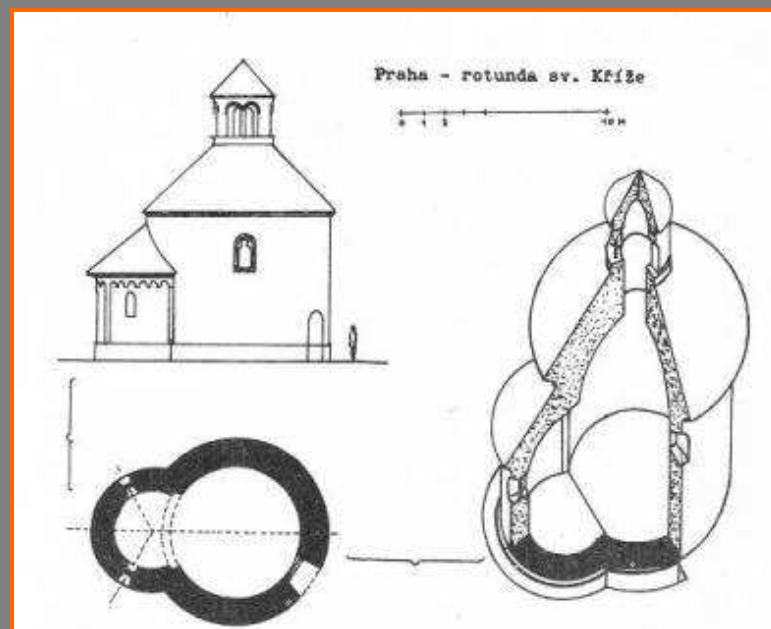

BAZILIKA

stavba složitější a náročnější
podélný půdorys

ROTUNDA

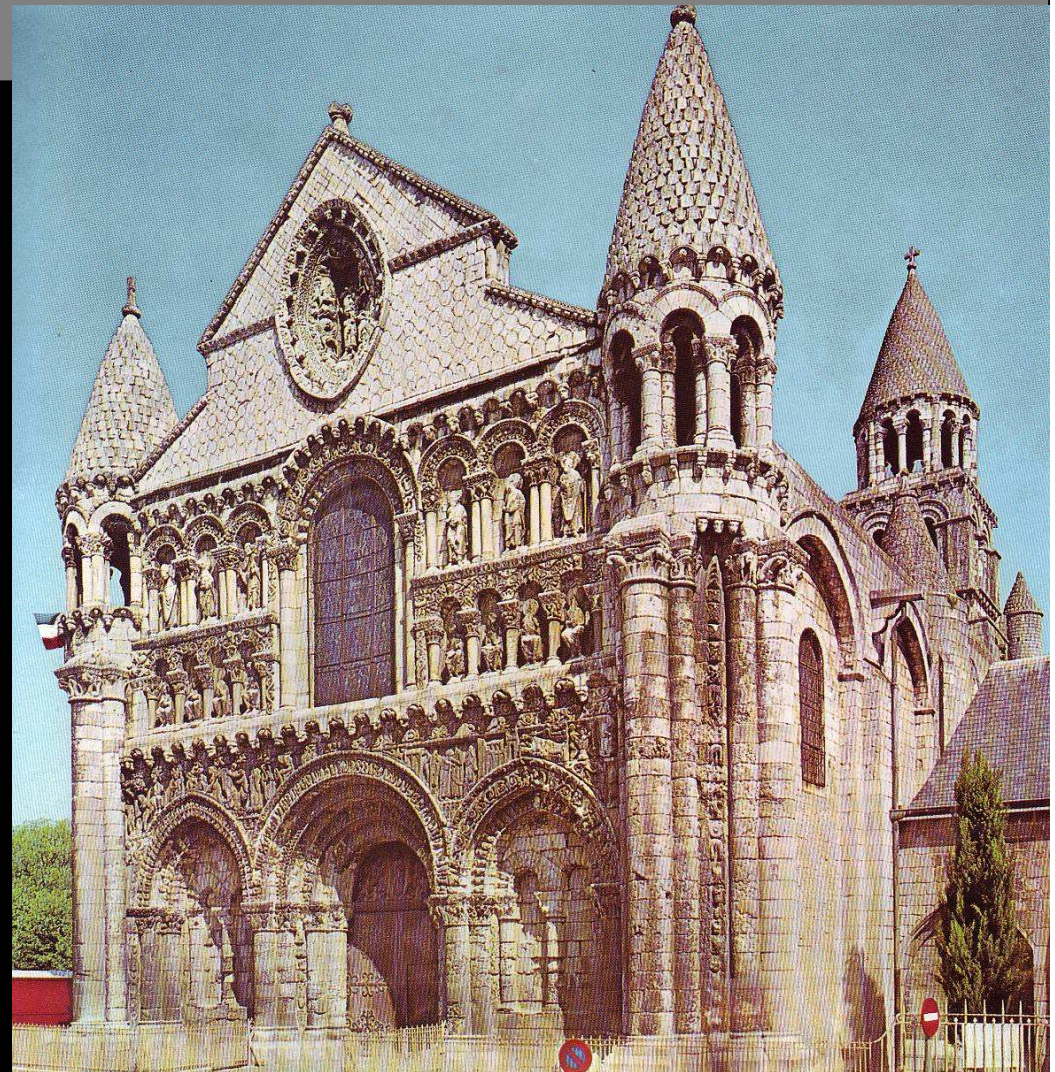

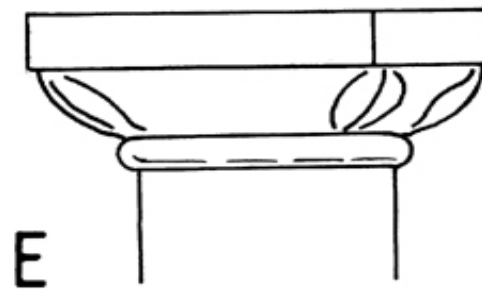
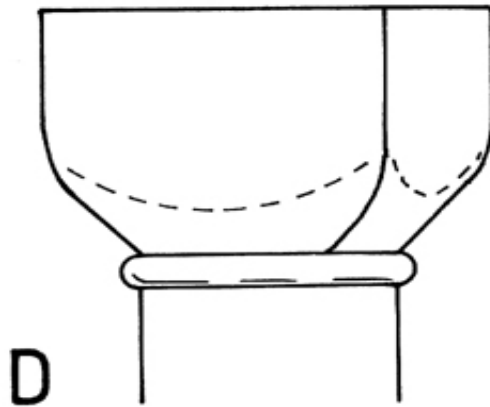
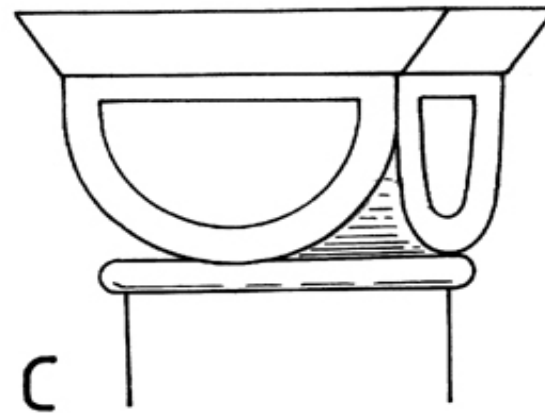
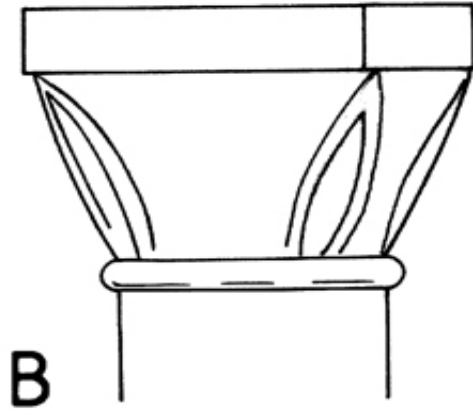
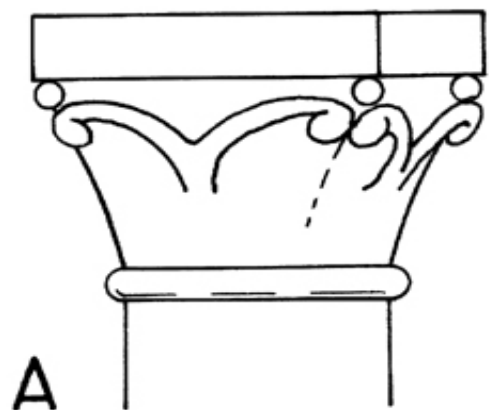
malý okrouhlý kostelík
jednodušší typ než bazilika
kruhový půdorys

Bohatá dekorativnost staveb je patrna zejména ve francouzské architektuře

Notre-Dame-la-Grande v Poitiers,

Příklady románských hlavic sloupů:

A – kalichová, B – jehlancová, C – krychlová, D – košová, E - polštářová

nejvýhodnější byla **křížová klenba**, která sváděla tlak do čtyř hlavních bodů (je nutné dodat, že tento prvek se uplatňoval v pozdním románském období a to již částečně pod vlivem gotického názoru)

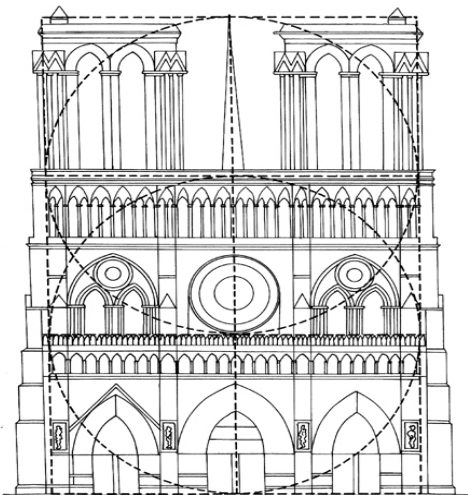
nejprve byly klenbou kryty **boční lodě bazilik** (hlavní loď byla kryta dřevěným stropem), později byla zaklenuta také **hlavní loď**
dalšími **stavebními prvky** byly:

vertikální členění stěn

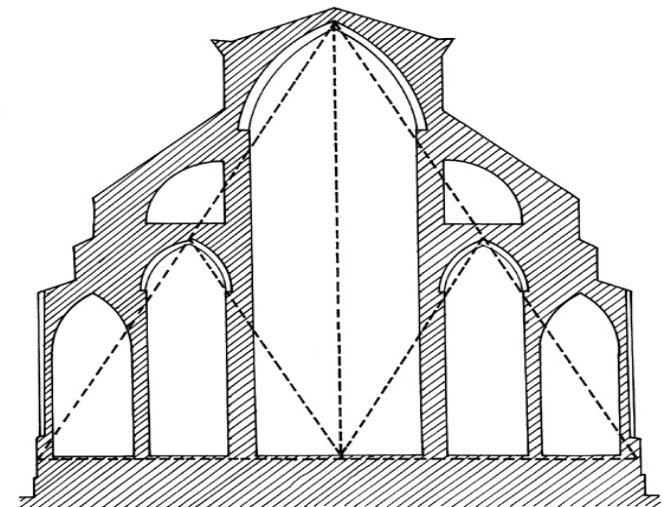
aditivnost (skládání různých prvků do jednoho celku)

byly používány dva **základní kompoziční principy**:

Ad quadratum (princip určující proporce stavby na základě čtverců a dvojnásobných čtverců)

Ad triangulum

Sdružená okna

Kostel Santa Maria di Pomposa Ferrara

- kostelu postaveném v 8. stol. byla v 11. stol. přistavěna zvonice
- v jejím impozantním vzhledu se uplatňuje přesná vazba světlých cihel, zdobená lombardskými pásy a oblouky
- okna se postupně rozšiřují směrem ke kuželovitě zakončenému vrcholu zvonice

Kostel San Michele

Lucca, 1143

Dóm v Pise

Kampanila v Pise

- kampanila má masivní podnoží se slepými arkádami, v jejichž tympanonech se nacházejí mramorové mozaiky

Baptisterium v Pise

San Miniato al Monte ve Florencii

ZDROJE:

BAUER, Alois. *Dějiny výtvarného umění*. 1. vyd. Olomouc: Rubico, 1998, 287 p. ISBN 80-858-3925-3.

CHÂTELET, Albert a Bernard Philippe GROSLIER. *Světové dějiny umění: malířství, sochařství, architektura, užité umění*. České vyd. 2., upr., Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2004, 784 s. ISBN 80-718-1936-0.

MRÁZ, Bohumír a Odborná spolupráce Marie ČERNÁ. *Dějiny výtvarné kultury*. 4. vyd., V Idea servis 3. vyd. Praha: Idea servis, 2002, 287 p. ISBN 80-859-7039-2.

Internetové zdroje:

<http://cs.wikipedia.org>

<http://www.artmuseum.cz>

<http://historika.fabulator.cz>

<http://www.umeni.euweb.cz>

<http://www.dejinyumeni.czweb.org>